
Галацька В. Л.

Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна (м. Дніпро, Україна)

АУДІАЛЬНИЙ КОНТЕНТ СУЧАСНОЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ УКРАЇНИ

Розглянуто жанри театральної публіцистики, які характеризують зміст сучасного мистецтва театру. Підкреслено їх дифузну природу.

Ключові слова: театральна публіцистика; радіонарис; дифузність; інтерв'ю; рецензія

Galats`ka V. L.

Dnipro National University of Railway Transport named after Academician V. Lasarian (Dnipro, Ukraine)

AUDIO CONTENTS OF MODERN THEATRICAL JOURNALISM IN UKRAINE

The genres of theatrical journalism of Ukraine which characterize the contents of modern theatre art are considered. Their diffuse mature is emphasized.

Key words: theatrical journalism; radiosketch; diffusion; interview; review

Сучасне театральне мистецтво покликане в новітніх інтерактивних формах подачі гармонізувати людську особистість, сценічно вирішувати проблеми людського буття. Націєцентрична ціннісна орієнтація й гармонізація соціально-культурного простору та людської особистості в епоху глобалізації, яку повинен здійснювати сучасний театр, спонукає його реалізувати соціально-комунікативну функцію, шукати власний стиль. Український театр у постнекласичну епоху перебуває в пошуку новітніх методологічних принципів аналізу сценічної дійсності: як наукових, світоглядних, так і мистецьких. Виділяючи виражену дифузність театального мистецтва, синергетичність його вияву в сьогоденному глобалізованому соціумі (нелінійність, несистемність, нестабільність), варто звернути увагу на медіапрезентацію цього синтетичного виду мистецтва.

Аналітично-образна проекція засад театального мистецтва на друковані засоби масової комунікації розглянута в монографії Т. Орлової. Автор представляє театральну журналістику як різновид літературно-художньої критики. Радійний дискурс театального мистецтва осмислений у численних публікаціях, докторській дисертації І. Хоменка, який аналізує радіодраму в системі журналістських жанрів, виділяючи специфічні риси акустично-вербальної організації художнього радіомовлення.

Вербально-візуальна природа театрального мистецтва органічно відтворена в радіопубліцистиці. Вона за часів незалежної України розвивалася в аспекті популяризації видатних мистецьких постатей України, театральних постановок різних років, які уособили довершені творчі здобутки видатних майстрів української сцени: А. Бучми, Я. Геляса, М. Крушельницького, О. Кусенко, Д. Мілютенка, Н. Ужвій, В. Чистякової, Г. Юри та ін. Відрадно, що їх голоси, вистави за їх участю зберігаються в багатих фондах Національної радіокомпанії України.

З часу проголошення Української незалежності на всеукраїнських теренах з'явилися цікаві й національно свідомі передачі про театр, які формують у слухача потужний духовний стрижень, розвивають вербально-акустичними засобами асоціативне мислення, естетичний смак, здатність до емпатії. Найавторитетніші з них – «Театр перед мікрофоном» (радіоверсії популярних вистав), «Радіотеатр» (записані за правилами існування звукового театру класичні та сучасні вистави, інсценування прози та поезії), «Театральні обрії». Цікавим є той факт, що ці програми функціонують у радіоефірі понад тридцять років, переживши перехід від тоталітарної епохи до національної держави. Увібравши в себе специфічні ознаки театрального мистецтва як синтетичного явища, ці зразки аналітично-художньої системи журналістських жанрів виконують комунікативну, естетично-виховну, когнітивну функції, формують смаки багатьох поколінь слухачів.

Справжнім зразком театрознавчо-журналістської майстерності, багаторічного творчого життя в радіоефірі стала програма «Театральні обрії», яка мала жанровий підвид «радіоальманах», що засвідчує періодичність виходу в ефір, концептуальність творчого підходу, єдність авторського стилю ведучої Ніни Новоселицької. Ґрунтовність культурологічної підготовки автора, широкий кругозір в царині театрального мистецтва, майстерне розуміння психології творчого процесу в театрі дозволило цій програмі стати візитною карткою Українського радіо, а голос та авторські коментарі ведучої – поглибити «художню та смислову інтимність інформації... створити найсприятливіші умови для її сприйняття», як уважав професор В. Лизанчук.

Діапазон жанрової подачі фактів театрального життя України в цій програмі досить широкий. Дифузність сутнісного осмислення подій через жанрові підвиди інтерв'ю, кореспонденції-роздуму, рецензії спостерігається в кожній радіопрограмі (хронометраж – 30 хвилин). Автор Н. Новоселицька, професійно використовуючи всі можливості радіо (акустично-шумові), створює особливий ефект присутності слухача в радіостудії і театальному залі, по-режисерськи майстерно монтуючи екзистенцію думки,

демонструючи інтонаційні можливості свого голосу, який функціонує на низьких частотах. Це створює органічність сприйняття театрального факту, можливість його інтерпретації слухачем.

Відома журналістка пропонує свою жанрову модифікацію радіонарису про діячів театрального мистецтва, в якій присутні структурні елементи інтерв'ю, замальовки з прямою апеляцією до слухача: «Актор без гриму... Я вживаю це (без гриму) в переносному значенні, коли актор такий, як є. Амплу Володимира Нечипоренка – герой». Діалогічність публіцистичного мислення виявляється в позиції інтерв'ю, в якому активно функціонує складова відомої комунікативної моделі «комунікант – комунікат». Вона вибудовується за законами асоціативності мислення, які породжує мистецтво театру й органічно екстраполює на інтермедіальному рівні радіопубліцистика. Відома журналістка вдається до аксіологічного наративу, демонструючи середній рівень суб'єктивізації факту, через який виявляється полемічність мислення, драматичний емоційний темпоритм.

Яскраво виражена медитативно-сугестивна манера викладу думки, майстерного інтонування фрази, вмотивованого змістом, у Н. Новоселицької виявлялася в кожній програмі, набуваючи широкої популярності, створюючи потужну інтеракцію зі слухачем. Це простежувалося в багаторічному циклі передач «Театр перед мікрофоном», які належать до «золотого фонду» Українського радіо. Авторка професійно вдосконалила жанр радіозамальовки, активно вводячи в програми елементи інтерв'ю-діалогу. Такі особливості презентації театрального дискурсу в ефірі Українського радіо засвідчують авторську майстерність в осмисленні теми, глибину аналітичної розробки проблеми, яскраву суб'єктивізацію думки.

Дифузність публіцистичної інтерпретації фактів театральної дійсності України в радіодискурсі визначають монтажне поєднання різножанрових утворень, діалогічність манери викладу.